

რეზიუმე

ოჯახებიდან შეიქმნა სახელმწიფო, ამიტომ იგი მისი ფუნდამენტია, თუმცა სახელმწიფოს შეუძლია ოჯახის დაშლა მითუმეტეს, როცა იგი კორპორაციული მართვის ნაწილია. თუ დასავლეთში ტრადიციული ოჯახის რღვევა, უღმერთობამ, ქალისა და მამაკაცის ხელოვნურმა ემანსიფიკაციამ გამოიწვია, საქართველოში იმას ემატება ეკონომიკური სიდუხჭირე, როცა ოჯახის წევრები იძულებულნი არიან სამუშაო სხვა ქვეყნებში ეძებონ ყველამ ერთად ან ცალკე-ცალკე. ოჯახის, როგორც სამეურნეო ინსტიტუტის შენარჩუნებას სახელმწიფომ ხელი ვერ შეუწყო. პირიქით მოხდა-ოჯახური მეურნეობის მოშლით სარგებელს ნახულობენ კერძო პირები. ჩვენში ტრადიციული ოჯახის თვითრეალიზაციის უნარი მაინც ძლიერი აღმოჩნდა და ოჯახური მეურნეობები განვითარებისა და გაფართოების არენაზე გადის, რომელიც არა მარტო სასურსათო საქონელწარმოების ზრდის პერსპექტივებს ხსნის, არამედ ტრადიციული ოჯახის აღორძინების საფუძვლებს ამყარებს. სახელმწიფოს აქამდე არა აქვს ქვეყნის სოფლის ოჯახური მეურნეობის განვითარებისადმი ხელშეწყობის სტრატეგიული პროგრამები, რომელშიც შეღავათიანი, უპროცენტო კრედიტების გარდა ოჯახური მეურნეობის განათლებაც უნდა ვიცულისხმოთ.

საკვანძო სიტყვები: ოჯახი, მთელი, ნაციონალური, ტრადიცია, კრეატივი, აზროვნება, რისკი, ბიზნესი, ტიპი.

Summary

The state has been created by families. That's why it is the foundation, though the state can breakup the family moreover when it is the part of corporation management. If in the west disruption of the traditional family was caused by atheism, artificial emansipation of man and woman, in Georgia economic distress is added to the above listed reasons, the members of the family are forced to seek job together or separately in another countries. The state couldn't provide maintenance of the family as well as economic institute. By destroying domestic farms the private persons receive benefit. As it turned out ability of self-realization of our traditional family is still strong and domestic farms start development and enlargement which leads not only to growing

perspectives of food products producing but it strengthens basis of revival of traditional family. The state doesn't have supporting strategic programs for development of the family farms of the country heretofore, in which we should imply education of the family farm besides reduced, interest-free credits.

ეკონომიკა ადამიანის განვითარების თანხვედრილი ისტორიაა, თუმცა მაინც ქსენოფონტესა და არისტოტელეს შრომების წყალობით გახდა ცნობილი.¹¹ ქსენოფონტეს ეკონომიკა ესმოდა, როგორც საოჯახო მეურნეობის მართვა კეთილდღეობის მოპოვების მიზნით. არისტოტელესთან ეკონომიკა მოხმარებას ისახავს მიზნად, სადაც ფულს მამოძრავებლის ფუნქცია აქვს. ეკონომიკის იმ ნაწილს, რომელიც ქონების დაგროვებას ემსახურება, არისტოტელემ ქრემატისტიკა ანუ ფულის კეთების ხელოვნება უწოდა. ძველი საუკუნის ბერძენი ფილოსოფოსი და მეცნიერი იქედან ხედავდა, რომ ფული ეკონომიკას, მომსახურების ნაცვლად ერთ დღეს ყურმოჭრილ მონად გაიხდიდა.¹²

საოჯახო მეურნეობას არისტოტელე სახელმწიფოს ფუნდამენტად მიიჩნევდა, რომლის მიმართ სახელმწიფოს, მისი აზრით, მთელის ფუნქცია აქვს. უდიდესი ბერძენი მეცნიერის მიერ ამით ისიც არის ნათქვამი, რომ ოჯახების სიმრავლე კი არ ქმნის სახელმწიფოს, არამედ ოჯახებს შორის სპონტანურად წარმოქმნილი ურთიერთობებიათა მასივები, რომლითაც ისინი

¹¹ Ксенофонт А. Домострой. Ancientrome.ru/ antlitr/kxenoph/.../ds.htm. Экономика или хрематистика?-apologetio.ua.apologetio.ua/.../ekonomika_ili_hrematisti...

¹² „ეკონომიკის სამყაროში იმის მსგავსი არაბუნებრივი არ არის, ვიდრე საფინანსო სისტემა. ფულის ძირითადი ფუნქცია-განაწილების საშუალებაა. ამიტომ ის, რომ ფული ქმნის ფულს, არა მარტო არაბუნებრივია, არამედ აბსურდულიც. ლოგიკურია, რომ სიმდიდრის აღწარმოებას ბუნება ახორციელებს, რომლის წიაღში ყველა კეთილდღეობას ადამიანური ძალისხმევა ქმნის. მინდორი ქმნის მარცვლოვანს, ხოლო ფაბრიკები ამზადებენ სხვადასხვა პროდუქციას, მაგრამ ის, რომ ბანკები არაფრისაგან ფულს ქმნიან და ამასთან ერთად პროცენტს ღებულობენ, ლოგიკის გარეთაა. ასევე არაბუნებრივია ის, რომ ბანკები, რომლებიც მცირე კაპიტალით იქმნება და არავითარი უზრუნველყოფა არა აქვს, ბოლოსდაბოლოს ყველაფრის პატრონი ხდება“ Дарио Салас и физика морали-живое знание. Natural word.ru> Статьи>путь к победе.

(ოჯახები) წილობრიობიდან მთლიანობაში გარდაისახებიან და სხვა თვისებრიობად-ქვეყნის სახეობად იქცევიან.¹³

კაპიტალისტურ ეპოქაში ოჯახი, როგორც ეკონომიკა და ფინანსური მეურნეობა შრომის ფრონტალურობისა და სიმძიმისაგან შემსუბუქდა, გაიზარდა მისი წარმომადგენლობის მასშტაბები ქვეყნის მთლიან ეროვნულ პროდუქტში. წინა პლანზე გამოვიდა პროფესიონალიზმი, რომელმაც საფუძველი შეუქმნა ტრადიციად ქცეულ კლასობრივი ნოდებების რღვევას. სწორედ პროფესიონალიზმის საფუძველზე აღმოცენდა იდუსტრიალიზაცია, რომელსაც დემოგრაფიული აფეთქება მოჰყვა. სოფლის საოჯახო მეურნეობას გამოეყო მხოლოდ დაქირავებულ შრომაზე დამოკიდებული ოჯახები. ამ პროცესებს დაემგზავრა ქალთა ემანსიფიკაციის ეიფორია, რომლის თანახმად ქალი კაცის თანასწორია და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში იგი მასთან ერთად მონაწილეობს. ეს იყო პირველი სასიკვდილო დარტყმა ოჯახის ინსტიტუტზე, რომლის გავლენა მასზე დიდი ხნის მანძილზე საზოგადოებისთვის შეუმჩნეველი დარჩა. ქალის საზოგადოებრივ შრომაში ჩართვამ ოჯახს ფინანსურ-მატერიალური მდგომარეობა სწრაფად გაუმჯობესა, რამაც იმავე დროს ქალის საოჯახო მეურნეობაში მონაწილეობის ასევე სწრაფი შემცირება გამოიწვია, ამის მერენდელია ბავშვთა შობადობის ხელოვნური რეგულირება. დაიწყო ტრადიციული ოჯახების დეგრადაციის სერიאלები — ერთმანეთს დაუპირისპირდა არა მარტო ბავშვთა შობადობის ზრდის ტრადიციული და ახლადფორმირებადი შემცირების ინტერესები, არამედ თვით ოჯახის წევრთა შორის წესად არსებული და ინოვაციურად მოვლენადი უფლებამოვალეობებიც. სწორედ ამ პროცესების დაჩქარების აქსელერატორი გახდა ტრანსნაციონალური კომპანიები, რომელთა სამენარმეო საქმიანობის შემაფერხებელ ფაქტორებად იქცა ეროვნული ქვეყნების ოჯახური ტრადიციები. უცხოელ ინვესტორს, ბიზნესმენს, მითუმეტეს, კორპორაციას ხელს უშლის ისეთი ქართული ტრადიციები, როგორიცაა საქორწილო და სხვა სარიტუალო პროცესები, მინის საკუთრების მემკვიდრეობის დაუნერგელი წესები, და ჩვეულებები, შიდა საოჯახო და საგვარეულო თავისებურებანი და ნათესაური ინსტიტუტები.

¹³ „ამიტომ მთელი შემოქმედია, უძლიერესი და ყოვლისმცოდნე პირველადი ენერგიაა, საიდანაც მომდინარეობს ყოფიერების ყველა ფორმა. ეს სულიერი არსებობა და სასიცოცხლო სუბსტანცია ენერგიისა და მატერიის ყველა ძირითად ფორმაში სუფევს“ (იქვე).

ტრანსნაციონალურ კორპორაციებს ეკონომიკურად არანაირად ხელს არ აძლევს იმ უამრავი ნაციონალური ქვეყნის ტრადიციების მრავალგვარობა, რომელზედაც მათი ბიზნესი ვრცელდება. მისთვის ხელსაყრელი და სასურველი არის ის, რომ მის ბიზნესში მონაწილე ყველა ქვეყნის მოქალაქე ასევე ერთნაირი ტრანსნაციონალური აზროვნების ადამიანი იყოს ანუ დაკარგული ჰქონდეს ეროვნული პასუხისმგებლობა და საოჯახო წეს-ჩვეულებები. ქართველ მილიარდერებსაც უჭირთ სამსობლოს სამსახურში ჩადგომა-უცხოელებისა ემინათ. თუკი ადამიანი საზოგადოების გარეშე არ არსებობს, განა მილიარდერი გამონაკლისი იქნება? ყველა ინდივიდი, რანაირი დამოუკიდებელი უნდა იყოს იგი, რაღაც საზოგადოების წევრია, ვინაიდან ადამიანი მარტოსული არც ყოფილა და ვერც იქნება. ადამიანი თავისუფალია მხოლოდ საზოგადოებაში და მასში პოულობს ინდივიდუალობას.

ტრადიციული ოჯახის დაშლაზე ძალიან ბევრი ფაქტორი მოქმედებს — ზოგი ცილივიზაციამ მოიტანა, ზოგი დიდი პოლიტიკის ინტერესებიდან გამომდინარეობს. აქ მხოლოდ იმ ეკონომიკურ ფაქტორებზე შევჩერდები, რომელიც ტრადიციულ ოჯახზე დამანგრეველად მოქმედებს.

ქართული ტრადიციული ოჯახი კატასტროფულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა სსრ კავშირის დაშლის შემდეგ. სწრაფად გაჩერდა ჩვენი ქვეყნის თითქმის ყველა მსხვილი საწარმო, კრიმინალებმა ხელში ჩაიგდეს უზარმაზარი მოცულობის საწარმოო მარაგები (მარტო ქუთაისის საავტომობილო ქარხანას ფურცლოვანი ლითონის 4 წლის მარაგი ჰქონდა), ჯართად გაიყიდა გაჩერებული ქარხნებისა და ფაბრიკების ჩარხები, დაზგები, მანქანები და მოწყობილობები, სარკინიგზო-სამგზავრო და სატვირთო ვაგონები, სამდინარო და საჰაერო ტრანსპორტი, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა, მიწიდან ამოყარეს მინდვრის სარწყავი სისტემების მილსადენები და ა.შ. ქვეყნის ეკონომიკა ვიწრო კლანების ხელში აღმოჩნდა, მოახლეობის უმრავლესობამ უცხოეთს მიაშურა სამუშაოს საძებნელად. ძველი ოჯახი გაიყო ცოლმა და ქმარმა. საზღვარგარეთ უმეტესად ქალი წავიდა, სახლში მამაკაცი დარჩა. ბევრი უცხელზე გათხოვდა და იმ ქვეყანაში დამკვიდრდა ან მარტოა და იქეთ ცხოვრობს. ოჯახური სიყვარული ჭერქვეშ იბადება და იქვე ბინადრობს. გაყოფილი სიყვარული გაუგებარია, ვინაიდან იგი მთელია.

იმედის მომცემია, როცა შენს გვერდით ცხოვრობენ ოჯახები, რომლებიც დღედაღამ შრომაში არიან, არაფერი ეთაკილებათ, რომ თა-

ვიანთი მეურნეობა ჰქონდეთ. არც იმის გამო შეშინებით, რომ ახლობლებმა, თავისიანებმა, იმ უბედურ პერიოდში, დააყაჩაღეს, თითქმის ყველაფერი წართვეს, მაგრამ მაინც არ შედრკნენ, არ დაეცნენ და მენარმოება ისევ აღადგინეს. კრეატიული აზროვნება თავისი გზით მიდის. გაძარცვულები ფეხზე სწრაფად წამოდგნენ და ახლობლებიც თავიანთ ბიზნესში ჰყავთ ჩართული. ასე იკვლევს გზას დამოუკიდებლად საოჯახო მეურნეობა სოფლად. ეს პროცესი უფრო სწრაფი იქნებოდა ხელისუფლება იმათ რომ იცავდეს საზღვარგარეთის ეკონომიკური დივერსიებისაგან. ის, რაც ქვეყნის შიგნით ეკონომიკური ზრდის შესაძლებლობაა, გარედან ხელოვნურად იბლოკება უჯიშო, არაპატრიოტული და არაეროვნული სახელისუფლო პერსონებისაგან.

ტრადიცია მარტო ცხოვრების დამკვიდრებული წესები და ჩვეულებები კი არ არის, თვითრეალიზაციის ენერგიაა, თვითორგანიზაციის სალაროა, გამოცდილების ბიბლიაა, დამოუკიდებლობის შინაგანი ენერგია და მისი ალტერნატივების სიმრავლეა, საიდანაც ყველაზე მძიმე მდგომარეობას გამოსავალი ეძებნება.

გამეჩხრებულ ქართულ სოფლებს იმედის ხვალინდელი დღის დილას გვიღვიძებენ ოჯახები, რომლებიც მათი ეკონომიკური აქტივობების, წარმატებების მათემატიკური მიმდევრობის რიგის მიხედვით დალაგება, ქვემოთ მოტანილ სტრუქტურულ ჯგუფებად წარმომიდგენია:

- განათლებული, გამოცდილი, რისკის მაძიებელი, ფათერაკიანი, მოუსვენარი და მტკიცე ნებისყოფის, კრეატიული აზროვნების სახლობა;
- ფრთხილი, მორიდებული აზროვნების ინოვაციური რისკის მერყევი სიმრავლე, სრულიად ეროვნული და ოჯახის შიდა საქვეყნო სოციალური სტერეოტიპული მთელი, შიდასტრუქტურული უთანხმოებების, დაპირისპირების, მაგრამ მაინც ერთმანეთთან შეკავშირებული, აზრობროვად შეჯერებული, მთლად შენარჩუნებული საოჯახო რაციონალური აზროვნების სოციალური სტრუქტურა;
- მორცხვი აზროვნების, სხვა ქვეყნების „შავ მუშათა“ ბაზრებიდან შემოსავლების მომლოდინე ნახევარსახლობა;
- ბედის მორჩილი, შემთხვევითი სამუშაოს მაძიებელი, უიმედონი, სოციალურად დაუცველი ჯალაბების უმცირესობა/უმრავლესობა.

პირველი ტიპის ოჯახური მეურნეობები რაოდენობრივად მცირეა, ვინაიდან კრეატიული აზროვნება ადამიანთა მხოლოდ გამორჩეულ რაოდენობას ახასიათებს. ჩემი დაკვირვების

სფეროში მოხვედრილი ოჯახები ამის ნათელი მაგალითია. უმუშევრად დარჩენილმა ინჟინრის ოჯახის წევრებმა ერთმანეთთან შეთანხმების საფუძველზე გაყიდეს ბინა ქალაქში, საცხოვრებლად სოფელში გადავიდნენ. მათი ოჯახი მთელის ფუნქიაა, რომელიც მისი წევრების ტრადიციულ იერარქიას ემყარება და როლური დანაწილება მწვავე კონფლიქტურ სიტუაციებს არ ქმნის, ლიდერის როლიც გამოკვეთილია. მეორე ტიპის ოჯახმაც ასევე რისკის პირობით წამოიწყო ბიზნესი. მიუხედავად იმისა, რომ რამდენჯერმე მოეცარათ ხელი, წარმატების იმედი არ დაუკარგავთ, მცდელობებზე ხელი არ აუღიათ. 2-3 წელიწადი ინიციატივებმა წაიღო. მერე პირუტყვი მოამრავლა და ფერმაც შექმნა, მეფრინველეობასაც მიწვდა, ხორცის წარმოებაც წამოიწყო. **მეორე ტიპის** ოჯახი უფრო ხშირი შემთხვევაა. იგი ოჯახის რომელიმე წევრის რისკს ეყრდნობა. მისი დანარჩენები წევრები ან სხვა საქმიანობას ეწევიან, ან საერთოდ არაფერს აკეთებენ. ამიტომ ასეთი საოჯახო ბიზნესის პერსპექტივა საკმაოდ ბუნდოვანია. **მესამე ტიპის** ოჯახები აშკარად სჭარბობს საქართველოში. მათი წევრების აბსოლუტური უმრავლესობა საზღვარგარეთ დასაქმებულთა ხარჯზე ცხოვრობს და ძალიან მცირე რაოდენობა თუ ეწევა დამოუკიდებელ შრომას, მუქთად ცხოვრებას მიეჩვიეს და ეგუებიან. **მეოთხე ტიპის** ოჯახი ეკონომიკურ აქტიურობას მოკლებულია, მისი წევრები ძირითადად შრომის ბირჟის იმედად არიან, მედლეურები არიან, მუდმივი სამუშაო არა აქვთ. ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებას ქვეყნის ეკონომიკურ აღორძინებას უკავშირებენ. ამ ჯგუფს პირობითად ვაკუთვნებ მარტოხელა პენსიონერებსაც.

ოჯახური მეურნეობის აღორძინება ძირითადად ორ გარეშე ფაქტორზე არის დამოკიდებული. პირველია მოსახლეობის მასობრივი განათლება მცირე ბიზნესის საფუძველებში კრეატიული აზროვნების ბაზაზე, რომელსაც სახელმწიფო უნდა ახორციელებდეს საგანმანათლებლო ქსელისა და მას-მედიის საშუალებით. მეორე ფაქტორად ვთვლი მასობრივ ხელმისაწვდომობას უპროცენტო და შეღავათიან მცირე მოცულობის საბანკო კრედიტებზე, რომელიც დღემდე რუბიკონის აქეთა ნაწილია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Ксенофонт А. Домострой. Ancientrome.ru/ ant-litr/ksenoph/.../ds.htm. Экономика или хрематистика?-apologet-io.ua.apologet.io.ua/.../ekonomika_ili_hrematisti...
2. Дарио Салас и физика морали-живое знание. Natural word.ru>Статьи>путь к победе.